

Bir Kamu Üniversitesinde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilerin Sosyal ve Akademik Uyumlarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi

Determination of the Factors Affecting the Social And Academic Adjustment of International Students Studying at A Public University

Yasemin AYDIN KARTAL ¹, Cansu IŞIK ², Saadet YAZICI ³

1. Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Yard.Doç.Dr., İstanbul, Türkiye
2. Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Arş.Gör., İstanbul, Türkiye
3. Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Prof.Dr., İstanbul, Türkiye

ÖZET

Amaç: Bu çalışma bir kamu üniversitesinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal ve akademik uyumları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yürütüldü.

Materyal ve Metod: Tanımlayıcı ve analitik desende planlanan çalışma, 25 Ocak-20 Mayıs 2017 tarihleri arasında yapıldı. Çalışmanın evrenini, bir kamu üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi, Tıp Fakültesi ve Sağlık Meslek Yüksekokulu birinci sınıfında öğrenim gören yabancı uyruklu 77 öğrenci oluşturdu. Çalışmada örneklem seçimini gidilmemiş olup, çalışmaya katılmayı kabul eden 69 öğrenci çalışmanın örneklemini oluşturdu (Katılma Oranı: %89.6). Veriler, "Kişisel Bilgi Formu", "Üniversiteye Uyum Ölçeği" ile toplandı.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20,78±2,07 ve %72.5'nin kız olduğu belirlendi. Öğrencilerin çoğunlukla (%53.6) Somali ve (%10.1) Türkmenistan uyruklu olduğu ve %73.9'nun 3 yıldan fazla Türkiye'de yaşadığı belirlendi. Öğrencilerin üniversiteye uyum ölçeği toplam puan ortalaması 94,52±13,36 iken, sosyal uyum 80,59±11,85 ve akademik uyum puan ortalamasının 13,92±2,97 olduğu saptandı. Bununla birlikte öğrencilerin en fazla dil sorunu ve ekonomik sorun yaşadığı belirlendi. Erkek öğrencilerin akademik uyumun anlamlı olarak yüksek olduğu belirlenirken, önceden Türkçe bilenlerin ve ailesi ile birlikte kalan öğrencilerin üniversiteye uyumları ve sosyal uyumlarının, Türkçe eğitim alanların ise üniversiteye uyumlarının daha yüksek olduğu saptandı. Ayrıca ekonomik durumun üniversiteye uyumu anlamlı olarak etkilediği belirlendi.

Sonuç: Öğrencilerin üniversiteye uyum düzeylerinin yüksek olduğu ve cinsiyet, ekonomik durum, kalınan yer, Türkçe eğitim alma ve önceden Türkçe bilme durumu gibi değişkenlerinin akademik ve sosyal uyumun önemli yordayıcıları olduğu belirlendi.

Anahtar Kelimeler: üniversiteye uyum, uluslararası öğrenci, sosyal uyum, akademik uyum

ABSTRACT

Objective: This study was aimed to determination of the factors affecting the social and academic adjustment of international students studying at a public university.

Material and Methods: The study was planned by descriptive and analytical survey method between 25 January and 20 May 2017. The population of the study was composed of 77 international students studying in the first class of the Faculty of Health Sciences, Faculty of Medicine and Health Vocational School of a public university. No sample selection was made in the study and 69 students who agreed to participate in the study constituted the sample of the study (Participation Rate: 89.6%). The data were collected with the "Personal Information Form" and the "Adjustment to University Scale".

Results: The average age of the participants was 20.78 ± 2.07 and 72.5% of the students were female. Most of the students were 53.6% Somalia and 10.1% Turkmenistan, and 73.9% were living in Turkey for more than 3 years. The mean score of the students' adjustment scale to the university was 94.52 ± 13.36, while the social adjustment was 80.59 ± 11.85 and the academic adjustment score was 13.92 ± 2.97. However, it was determined that the students had the most language problems and economic problems. While it was determined that academic adjustment was significantly higher in male students, it was determined that those who know Turkish in advance and stay with family had higher adjustment and social adjustment to the university. It was also found that who Turkish educated higher adjustment to the university and the economic situation significantly affected adjustment to the university.

Conclusion: It was determined that the level of adjustment of the students to the university was high and that variables such as gender, staying place, economic situation and knowledge of Turkish language were important predictors of academic and social adjustment.

Keywords: adjustment to university, international student, social adjustment, academic adjustment

GİRİŞ

Gelişen ve değişen dünyada üniversite öğrenimi artık uluslararası bir boyut kazanmıştır. Ortak araştırma ve ortak eğitim-öğretim programlarının yaygınlaşması ise üniversite sistemlerini uluslararası eksende uyumlu hale getirmiştir. Bu durum ülkelerde uluslararası düzeyde öğrenci hareketliliğini arttırmıştır. Uluslararası düzeyde öğrenci hareketliliği, ekonomik ve politik katkı yönünden ülkeler açısından ayrı bir önem ifade etmektedir (1, 2). Bu nedenle çoğu ülkede olduğu gibi Türkiye de uluslararası öğrenci sayısını yükseltme gayreti içine girmiştir. Türkiye'de Yükseköğretim Kurulu (YÖK) istatistik verilerine göre, 2016-2017 eğitim ve öğretim döneminde toplam 107348 uluslararası öğrencinin ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde eğitim gördüğü bildirilmektedir (3). Son yıllarda artan bir şekilde farklı ülkelere öğrenim

İletişim Bilgileri

Sorumlu Yazar: Yasemin Aydın KARTAL

Yazışma Adresi: Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane, Selimiye Mah. Tıbbiye Cad. No:38, 34668 Üsküdar, İstanbul, Türkiye

E-posta: yasemin.aydin@sbu.edu.tr

Tel: +90 (543) 287 00 29

Makale Geliş Tarihi: 27.07.2017

Makale Kabul Tarihi: 04.09.2017

DOI: http://dx.doi.org/10.16948/zktpb.331345

görmek üzere ülkemize gelen öğrenciler, birtakım sosyo-kültürel ve eğitim sorunlarıyla karşılaştıkları gibi farklı bir ülkede bulunma, kültür farklılıkları, aile özlemi ve yurt yaşantısının zorlukları, barınma, sağlık ve arkadaşlık ilişkilerinde uyumsuzluk gibi sorunlarla da karşılaşmaktadırlar (4).

Yabancı ülkelerden yükseköğrenim için gelen öğrenciler için farklı bir eğitim sistemi, farklı kültürde yaşama, Türkçeyi yeterli konuşamama, ekonomik problemler onların üniversiteye ve çevreye uyumlarını zorlaştırmakta ve akademik başarılarını da etkilemektedir. Nitekim, üniversiteye uyum sağlayabilme; öğrencilerin üniversite eğitimine devam etme kararında, akademik olarak başarı sağlayabilmelerinde ve öğrencilerin psikolojik sağlığını olumlu yönde etkileme açısından önemli bir belirleyicidir.

Bu durumlara ek olarak üniversiteye olan bağlılığın artmasını ve kariyer hedeflerinin konulmasını da sağlamaktadır (5-7). Öğrencilerin bazıları bu zorluklarla etkin bir şekilde baş ederek üniversite yaşamına uyum sağlarken, bazı öğrenciler ise uyum sağlamada zorluk yaşayabilmektedirler. Kendi kültüründe kendi ülkesinde eğitim, öğretim gören öğrenci için bile üniversitenin ilk yılı uyum ve akademik başarı sağlama açısından zorlu bir dönemken, uluslararası öğrenciler için bu durum çok daha zorlu olabilmektedir. Bu nedenle üniversitenin öğrenciye kolay uyum sağlayabileceği ve kendisini geliştirebileceği bir ortam sunması, verilen eğitim hizmetinin kalitesi açısından son derece önemlidir. Böyle bir ortam da ancak öğrencilerin memnuniyetlerinin, yaşadıkları sorunların ve beklentilerinin tespit edilip, bu istekler doğrultusunda koşulların oluşturulması ile sağlanabilir.

Bu nedenle, eğitim-öğretim için ülkemize gelen yabancı uyruklu öğrencilerin akademik ve sosyal uyumlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi, karşılaştıkları sorunların tespiti ve beklentilerinin öğrenilmesi onlara sunulacak hizmetlerde nelere dikkat edilmesi gerektiğinin ortaya konulabilmesi açısından oldukça önemlidir. Dolayısıyla bu çalışma bir kamu üniversitesinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal ve akademik uyumları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yürütüldü.

GEREÇ ve YÖNTEM

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Tanımlayıcı ve analitik desende yürütülen çalışmanın evrenini, bir kamu üniversitesinin, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Tıp Fakültesi ve Sağlık Meslek Yüksekokulu birinci sınıfında öğrenim gören yabancı uyruklu 77 öğrenci oluşturdu. Çalışmada örneklem seçimini gidilmemiş olup, çalışmaya katılmayı kabul eden 69 öğrenci çalışmanın örneklemi oluşturdu (Katılma Oranı: %89.6).

Veri Toplama Araçları: Verilerin toplanmasında iki bölümden oluşan anket formu kullanıldı. İlk bölümde araştırmacılar tarafından literatür taranarak geliştirilen, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin soruların yer aldığı “Kişisel Bilgi Formu” kullanıldı. Bu formun oluşturulmasında,

araştırmacılar tarafından öğrencilerin sosyal ve akademik uyumlarını etkileyebileceği düşünülen değişkenlere de yer verildi. Bu değişkenler; bölüm, mezun olunan lise, bölümü isteyerek tercih etme durumu, gelinen ülke, Türkçe dil seviyesi, üniversitede oryantasyon eğitimi alma durumu, sosyo-ekonomik durum, sosyal-aktiviteye katılma durumu, kültürel farklılıklardan dolayı zorlandıkları konular olarak belirlendi. İkinci bölümde ise “Üniversiteye Uyum Ölçeği” kullanıldı. Araştırmanın verileri, çalışmayı yürüten araştırmacılar tarafından, çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilerle yüz yüze görüşme tekniği uygulanarak toplandı. Formların uygulanması yaklaşık 20 dakika sürdü.

Üniversiteye Uyum Ölçeği (ÜÜÖ): ÜÜÖ, Akbalık tarafından üniversite öğrencilerinin akademik çevreye uyumlarını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. “Sosyal uyum (SU)” ve “Akademik uyum (AU)” olmak üzere iki alt boyuttan oluşan ölçekte toplam 31 madde bulunmaktadır (8). Ölçekte yer alan maddelere verilen “bana tamamen uyuyor”, “bana oldukça uyuyor”, “bana biraz uyuyor” ve “bana hiç uymuyor” şeklindeki yanıtlar 1’den 4’e kadar derecelendirilerek puanlanmaktadır. Ölçekten alınan puanın yüksek olması, uyum düzeyinin yüksek olduğunun göstergesidir. Ölçeğin geçerlik çalışmasında; sosyal uyumla ilgili boyutta bulunan maddelerin faktör yükleri .33 ile .68, akademik uyum alt boyutunda ise .60 ile .82 arasında değişmektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0.90’dır. Ölçeğin puanlamasında, seçeneklerin sayısal değerleri toplanarak toplam puan ve alt ölçek puanları elde edilmektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek toplam puan 124, en düşük toplam puan ise 31’dir. Akademik uyum alt ölçeğinden en düşük puan 5, en yüksek puan 20; Sosyal uyum alt ölçeğinden en düşük puan 26, en yüksek puan ise 104’tür. Bu çalışmanın örneklemini için toplam Cronbach alfa değeri 0.72 olarak bulunmuştur.

Verilerin Değerlendirilmesi: Veriler, SPSS 17.0 paket programı kullanılarak tanımlayıcı istatistiksel analizlerinden sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma ile hesaplandı. Verilerin dağılımı Kolmogorov Smirnov testi ile değerlendirildi. Ölçekten alınan puanların karşılaştırılmasında parametrik testlerden, Independent Samples t test ve One-Way ANOVA kullanıldı. 0.05 in altındaki “p” değerleri istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Araştırmanın Etik İlkeleri: Araştırmanın yapıldığı kamu üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi’nden yazılı izin alındı. Araştırmaya dahil edilen öğrencilere çalışma hakkında bilgi verildikten sonra öğrencilerin sözel izinleri alındı. Araştırmaya katılacak öğrencilere, bireysel bilgilerin gizli kalacağı konusunda açıklama yapıp “gizlilik ilkesine” uyulmuştur.

Araştırmanın Sınırlılıkları: Çalışmanın sınırlılığı sadece bir kamu üniversitesinin ebelik bölümü öğrencileri ile yürütülmüştür. Bu nedenle bu bulgular Türkiye’deki tüm Ebelik bölümü öğrencileri için genellenemez. Ayrıca bu çalışmada veri toplamak amacıyla bir ölçeğin kullanılması, öğrencilerin yanıtlarını ölçeklerde yer alan ifadeler ile sınırlamıştır. Bu nedenle araştırmada kullanılan nicel araştırma yöntemi ve elde edilen bulgular bakımından sınırlılık göstermektedir.

BULGULAR

Çalışmaya katılan uluslararası öğrencilerin yaş ortalamasının $20,78 \pm 2,07$ (max:32, min:17) ve %72.5'nin kız olduğu belirlendi. Öğrencilerin %89.9'unun okuduğu bölümü isteyerek tercih ettiği ve %73.9'nun 3 yıldan fazla Türkiye'de yaşadığı belirlendi. Öğrencilerin %58'nin Sağlık Bilimleri Fakültesinde, %29'unun Tıp fakültesinde ve %13'ünün Meslek Yüksekokulunda öğrenim gördüğü saptandı. Öğrencilerin çoğunlukla (%40.6) devlet yurdu ve (%34.8) özel yurtda kaldığı ve %87'sinin ise kaldığı yerden memnun olduğu belirlendi. Çalışmaya katılan öğrencilerin %42'sinin önceden (Türkiye'de lise eğitimi tamamlamış) Türkçe bildiği, %78.3'nün Türkiye'de Türkçe dil eğitimi aldığı ve %79.7'sinin Türkçe dil seviyelerinin yeterli olduğunu ifade ettiği belirlendi. Yabancı uyruklu öğrencilerin %98.6'sının ise Türkiye'de yaşamaktan memnun olduğunu belirtti. Çalışmaya katılan öğrencilerin geldiği bölgeler sıra ile Afrika (%56.3), Orta Asya (%20.3) ve Orta Doğu (%11.5), Balkanlar (%7.3), Avrupa (%4.4) şeklinde olduğu belirlendi (Tablo 1).

Tablo 1: Öğrencilerin Geldiği Ülkelerin Bulunduğu Bölgeler (N=69).

Bölge	Sayı (n)	Yüzde (%)
Orta Asya	14	20.3
Avrupa	3	4.4
Orta Doğu	8	11.5
Afrika	39	56.5
Balkanlar	5	7.3

18 farklı ülkeden gelen 69 uluslararası öğrencinin ağırlıklı olarak Somali, Türkmenistan, Bulgaristan, Azerbaycan ve Afganistan uyruklu olduğu saptandı. Uluslararası öğrencilerinin boş zamanlarında yaptıkları faaliyetler incelendiğinde ise, ilk sırada %60.9 ile kitap okumanın yer aldığı, daha sonra sırasıyla, internet (%42), spor yapma (%30.4), sinema veya tiyatroya gitme (%27.5) ve müzik dinleme (%20.3) şeklinde olduğu belirlendi.

Yabancı uyruklu öğrencilerin üniversiteye uyum ölçeği toplam puan ortalaması $94,52 \pm 13,36$ iken, sosyal uyum $80,59 \pm 11,85$ ve akademik uyum puan ortalamasının $13,92 \pm 2,97$ olduğu saptandı (Tablo 2). Çalışmaya katılan öğrencilerin kültürel farklılıktan kaynaklanan en çok zorlandıkları konular arasında, %47,1 ile dil sorunu, %42,9 ekonomik sorunlar, %41,7 toplumsal yaşam ile ilgili kurallar, %40 kendini ifade etme güçlüğü, %30 kalacak yer problemi ve %27,1 yemek kültürünün yer aldığı belirlendi. Ayrıca öğrencilerin, %60,9'nun aile ve ev özlemi yaşadığı saptandı. Çalışmaya katılan uluslararası öğrencilerin Üniversiteye Uyum Ölçeği ve alt boyutları ile bazı değişkenlerin ilişkisi incelendiğinde, erkek öğrencilerde akademik uyumun anlamlı olarak yüksek olduğu, önceden Türkçe bilenlerin

Tablo 2: Öğrencilerin ÜÜÖ Toplam Puan ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Dağılımı.

Ölçek Boyutları	Ort±SS	Puan Aralığı
Akademik Uyum	13,92±2,97	5-20
Sosyal Uyum	80,59±11,85	26-104
Ölçek Toplam Puanı	94,52±13,36	31-124

Tablo 3: Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre ÜÜÖ Toplam Puan ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (N=69).

		Akademik Uyum	Sosyal Uyum	ÜÜÖ toplam Ölçek puanı
		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
Cinsiyet	Kız (n:50)	13,44±2,99	80,50±11,97	93,94±13,27
	Erkek (n:19)	15,21±2,57	80,84±11,83	96,05±13,83
		t: -2,438 p: ,020	t: -,106 p: ,916	t: -,584 p: ,561
Sosyo-ekonomik durum	Gelir giderden az (n=30)	12,66±2,65	71,73±9,93	84,40±11,23
	Gelir gidere denk (n=24)	14,83±2,56	80,59±11,85	99,62±7,48
	Gelir giderden fazla (n=15)	15,00±3,38	84,79±6,30	106,60±9,68
		f: 5,413 p: ,007	f: 30,601 p: ,000	f: 31,021 p: ,000
Kalınan Yer	Devlet Yurdu (n=28)	13,89±1,95	78,21±12,54	92,10±13,32
	Özel Yurt (n=24)	13,33±3,45	81,58±9,77	94,91±11,60
	Aile ile birlikte (n=7)	16,14±3,84	94,00±4,89	110,01±6,14
	Arkadaşlar ile birlikte(n=10)	13,90±3,21	75,50±11,85	89,40±14,49
		f: 1,665 p: ,183	f: 4,690 p: ,005	f: 4,626 p: ,005
Önceden Türkçe bilme durumu	Evet (n=29)	14,65±2,97	85,27±9,43	99,93±10,87
	Hayır(n=40)	13,40±2,88	77,20±12,36	90,60±13,74
		t: 1,749 p: ,085	t: 3,076 p: ,003	t: 3,144 p: ,002
Türkçe Eğitim Alma	Evet (n=54)	13,64±2,60	79,20±11,55	92,85±12,50
	Hayır(n=15)	14,93±3,99	85,60±11,93	100,53±15,05
		t: -1,180 p: ,254	t: -1,884 p: ,064	t: -2,013 p: ,048

üniversiteye uyumları ve sosyal uyumlarının, Türkçe eğitim alanların ise üniversiteye uyumlarının daha yüksek olduğu saptandı. Aileleri ile birlikte kalan öğrencilerin ise üniversiteye uyumları ve sosyal uyumlarının anlamlı olarak yüksek olduğu belirlendi. Ayrıca ekonomik durumun üniversiteye uyumu anlamlı olarak etkilediği belirlendi.

TARTIŞMA

Bu çalışma, bir kamu üniversitesinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal ve akademik uyumları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yürütüldü. Bulgularımızda, uluslararası öğrencilerin hem genel olarak üniversiteye uyumları (94,52±13,36), hem de akademik (13,92±2,97) ve sosyal (80,59±11,85) uyumlarının yüksek olduğu saptandı. Sungur ve ark.'nın (2016) bir kamu üniversitesinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin yaşam doyumları ve sosyal uyumlarını inceledikleri çalışmada ise öğrencilerin üniversiteye uyum düzeylerinin orta düzeyde (67,4±12,3) olduğu belirtildi (9). Çalışmamızdaki yabancı uyruklu öğrencilerin üniversiteye uyum düzeylerinin yüksek olması, araştırmanın yapıldığı üniversitedeki yabancı uyruklu öğrencilere verilen rehberlik ve danışmanlık hizmetleri, oryantasyon eğitimleri, öğrenci kulüpleri ve sosyal aktiviteler ile ilişkilendirilebilir. Nitekim, yabancı öğrencileri kabul eden üniversitelerin, yeni kültür içerisindeki öğrencilerin uyumunu kolaylaştırmak için anahtar rol oynadığı bildirilmektedir (10).

Yabancı bir ülkeye gelen, yeni bir sosyal ve kültürel çevre, farklı bir eğitim sistemi ile bir anda karşı karşıya kalan yabancı uyruklu öğrenciler bir takım uyum sorunları yaşamaktadır. Cinsiyet, barınma, dil sorunu, ekonomik yetersizlikler, iletişim problemleri karşılaştıkları temel sorunlar olarak ortaya çıkmaktadır. Bulgularımızda cinsiyet, ekonomik durum, kalınan yer, Türkçe eğitim alma ve önceden Türkçe bilme durumu gibi değişkenlerinin uluslararası öğrencilerin akademik ve sosyal uyumunu etkilediği saptandı.

Yabancı uyruklu öğrencilerin cinsiyet kavramına göre üniversiteye uyum düzeyleri incelendiğinde, erkek öğrencilerde akademik uyumun anlamlı olarak daha yüksek olduğu belirlendi. Literatürdeki çalışma sonuçlarına bakıldığında, Sungur ve ark.'nın (2016) çalışmasında erkek öğrencilerin genel olarak üniversiteye uyumları ve sosyal uyumlarının daha yüksek olduğu, benzer şekilde Paksoy ve ark.'nın (2012), Kılıçlar ve ark.'nın (2012) çalışmalarında yabancı uyruklu erkek öğrencilerin üniversiteye uyumlarının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu, buna karşın Azmaz'ın (1995) çalışmasında, Orta Asya Cumhuriyetleri'nden gelen Uludağ Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin üniversiteye genel uyum düzeyleri konusunda cinsiyet etmeni açısından fark bulunmadığı bildirilmiştir (11-13). Benzer şekilde, Kyalo ve Chumba (2011) tarafından yapılan çalışmada ise kız ve erkek öğrencilerin hem sosyal hem de akademik uyum açısından aralarında fark olmadığını bildirmiştir (14). Özçetin (2013) yaptığı çalışmada ise kız öğrencilerin sosyal uyum-

larının daha yüksek olduğunu bildirmiştir (4). Literatürdeki farklı çalışma sonuçlarını, çalışmaların farklı bölge ve kültürel özelliklerdeki öğrenciler ile yapılmış olması açıklayabilir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarıyla ilgili yapılan çalışmalarda en önemli sorun kaynaklarından birinin de ekonomik sorunlar olduğu görülmektedir (15). Ekonomik problemler yabancı uyruklu öğrencilerin üniversiteye ve çevreye uyumlarını zorlaştırmakta ve akademik başarılarını da etkilemektedir. Nitekim, çalışmamızda da sosyo-ekonomik düzey azaldıkça sosyal, akademik uyum ve üniversiteye genel uyumun olumsuz etkilendiği gözlemlendi. Bu bağlamda, gelir düzeyi yeterli öğrencilerin boş zamanlarını daha iyi değerlendirebildikleri, çevreyi tanıma imkanı buldukları, sosyal kültürel etkinliklerden imkanları ölçüsünde yararlanabildikleri, tarihi ve turistik yerlerini ziyaret ederek, buldukları ülke kültürüne daha kolay uyum sağlayabildikleri söylenebilir.

Öğrencilerin kaldıkları yere göre üniversiteye uyumları değerlendirildiğinde ise, ailesi ile birlikte kalan yabancı öğrencilerin sosyal uyumları ve üniversiteye genel uyumlarının anlamlı olarak yüksek olduğu belirlendi. Çalışmamızdan farklı olarak Özçetin (2013) ve Sungur ve ark.'nın (2016) çalışmalarında yabancı öğrencilerin kaldıkları yere göre üniversiteye uyumları arasında anlamlı fark olmadığı bildirilmiştir (4, 9). Çalışmamızda ailesi ile birlikte kalan öğrencilerin sosyal uyumlarının ve üniversiteye genel uyum düzeylerinin, yurt ortamında kalan öğrencilerden yüksek olmasının, kalabalık ortamlarda kalan öğrencilerin fiziksel rahatsızlık düzeylerinin yüksek olması ve birbirleriyle sosyal ilişkiler sırasında çatışma gösterme davranışı ile açıklanabilir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin önceden Türkçe bilme durumlarının sosyal uyumunu ve üniversiteye genel uyumlarını artırdığı ve yine Türkçe eğitim alma durumunun üniversiteye uyumunu anlamlı olarak artırdığı belirlendi. Nitekim Öğrenciler yeni bir kültürle tanıştıkları ilk etapta var olan kültüre uyum sağlama ve onun temel unsurlarından biri olan dil problemi ile karşılaşmaktadırlar. Dili yeterince rahat kullanabilen bireyler derslerini rahat anlayabilir, konuya göre iyi iletişim kurabilir, başarı sağlayabilir, kendisine olan güven duygusu gelişir, öğrenime ve yaşama genel ve sosyal uyum sağlaması kolaylaşabilir. 1990-2009 yılları arasında yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili 64 araştırmanın derlendiği çalışmada, dil sorunu ve akıcı konuşmanın psikolojik uyum açısından önemli olduğu ve dil yeterliliği artıkça psikolojik sorunların azaldığı bildirilmiştir (16). Benzer şekilde Araujo'nun, 21 araştırma bulgularını derlediği çalışmada, yabancı uyruklu öğrencilerin karşılaştıkları en önemli zorluğu dil sorununun olduğu, akıcı konuşmanın hem akademik hem de sosyal uyum açısından önemli olduğu ve akıcı konuşma düzeyi azaldıkça uyum problemlerinin arttığı bildirilmiştir (17). Bu bağlamda, kültürelleşme sürecindeki anahtar değişken olan dil eğitiminin daha yoğun bir programa dönüştürülmesi ve öğrencilerin buldukları üniversitelerin, dil kursu

imkanı sağlaması öğrencilerin akademik ve sosyal uyumunu büyük ölçüde destekleyecektir. Yabancı uyruklu öğrencilerin %89'nun etken veya edilgen olarak boş zamanlarını sosyal aktiviteler ile değerlendirdikleri belirlendi. Öğrencilerin sosyal kültürel, sportif ve sanatsal etkinliklere aktif olarak katılmasının sağlanması, boş zamanını etkin bir biçimde değerlendirmesi, yoğun ders çalışma ve stresinden sonra dinlenmesi, eğlenmesi, ekonomik, sosyal ve psikolojik sorunlarından uzaklaşmasında etkili olabileceği gibi sosyal etkinliklere aktif katılmak kişiliğini geliştirmesinde ve kültürel farklılıklara uyum sağlama konusunda olumlu yönde etki sağlayabilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, uluslararası öğrencilerin üniversiteye uyum düzeylerinin yüksek olduğu ve cinsiyet, ekonomik durum, kalınan yer, Türkçe eğitim alma ve önceden Türkçe bilme durumu gibi değişkenlerinin akademik ve sosyal uyumun önemli yordayıcıları olduğu belirlendi.

Bu sonuçlar doğrultusunda, uluslararası öğrencilerin konuşma düzeylerini yükseltecek programlara ve etkinliklere katılmaları için cesaretlendirilmeleri ve güdülenmeleri gerekmektedir. Üniversitelerdeki Yabancı Öğrenci Hizmetleri Merkezi, yabancı öğrencilere genişletilmiş ve etkin kültürlerarası akademik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri sağlamalı, öğrenci kulüpleri ve sosyal aktiviteler ile öğrencileri desteklemelidirler. Ayrıca, yabancı uyruklu öğrencilerin ülkemizde aldıkları eğitimde başarılı olmaları, ülkemizi kaldıkları sürece daha yakından tanımaları, kültürel değerlerimizi öğrenmeleri, yaşadığı topluma uyum sağlamaları ve ülkelerine döndüklerinde memnun olarak ayrılmış olmaları açısından üniversitelere ve öğretim elemanlarına önemli görevler düşmektedir.

KAYNAKLAR

1. Özer M. Türkiye'de Uluslararası Öğrenciler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi* 2012; 2(1): 10-13.
2. Cevher E. Yükseköğretimde Uluslararası Öğrenci Hareketliliği ve Memnuniyeti. *International Journal of Eurasia Social Sciences* 2016; 7(22): 337-349.
3. YÖK (2017). *Yabancı uyruklu öğrencilerin uyruklarına göre sayıları. 2017-[cited 2017 July 08]. Available from https://istatistik.yok.gov.tr/.*
4. Özçetin S. Yüksek Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyal Uyumlarını Etkileyen Etmenler (Yüksek Lisans Tezi). Ankara, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.
5. Karahan TF, Sardoğan ME, Özkamalı E, Dicle AN. Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Yaşamına Uyum Düzeylerinin Odağı ve Atılabilirlik Düzeyleri Açısından İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi* 2005; 18: 6-15.
6. Woosley SA, Miller A. *Integration and Institutional Commitment as Predictors of College Student Transition: Are Third Week Indicators Significant?* *College Student Journal* 2009; 43(4): 1260-1271.
7. Bülbül T, Güvendir MA. Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Yükseköğretim Yaşamına Uyum Düzeylerinin İncelenmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi* 2014; 4(1): 398-418.
8. Akbalık G. *Bilgilendirme ve Grupla Psikolojik Danışmanın Üniversite Öğrencilerinin Üniversiteye Uyumlarına Etkisi (Doktora Tezi). Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.*
9. Sungur MA, Şahin M, Can G, Şahin MF, Duman K, Pektaş B, Doğan S, Alkan AO, Onuk H. *Düzce Üniversitesinde Yükseköğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yaşam Doyumları ve Sosyal Uyumlarını Etkileyen Faktörler: Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 2016; 6 (2): 101-109.
10. Meloni CF. *Adjustment problems of foreign students in U.S. colleges and universities. 1986-[cited 2017 Jun 22]. Available from http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED276296.pdf*
11. Azmaz S. *Orta Asya Cumhuriyetleri'nden Gelen Uludağ Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Öğrencilerin Uyum Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler (Yüksek lisans tezi), Bursa, Uludağ Üniversitesi, 1995.*
12. Paksoy HM, Paksoy S, Özçalıcı M. *Türkiye'de Yüksek Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyal Sorunları: Gap Bölgesi Üniversiteleri Örneği. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 2012; 2(2): 85-94. 6.
13. Kılıçlar A, Sarı Y, Seçilmiş C. *Türk Dünyasından Gelen Öğrencilerin Yaşadıkları Sorunların Akademik Başarılarına Etkisi: Turizm Öğrencileri Örneği. Bilgi Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi* 2012; (61): 157- 72
14. Kyalo PM, Chumba RJ. *Selected Factors Influencing Social and Academic Adjustment of Undergraduate Students of Egerton University: Njoro Campus. International Journal of Business and Social Science* 2011; 2(18): 274-90.
15. Kiroğlu K, Kesten A, Elma C. *Türkiye'de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Lisans Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Sorunları. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2010;6(2):26-39.
16. Zhang J, Goodson P. *Predictors of International Students' Psychosocial Adjustment to Life in the United States: A Systematic Review. International Journal of Intercultural Relations* 2011; 35(2): 139-62.
17. Araujo AA. *Adjustment Issues of International Students Enrolled in American Colleges and Universities: A Review of the Literature. Higher Education Studies* 2011; 1(1): 2-8.